

У президії

СКЛАДОВІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

На розширеному засіданні Президії НАН України за участю представників відповідних міністерств, відомств та громадських організацій України розглянуто питання «Про наукові засади Національної доповіді України про стан виконання положень «Порядку денного на ХХІ століття» в контексті «РІО + 10».

З доповіддю виступив директор Українського інституту досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України доктор економічних наук В.Я. Шевчук. Він підкреслив, що в Національній доповіді всебічно викладено основні складові Національної стратегії сталого розвитку України, дано оцінку рівня впровадження положень «Порядку денного на ХХІ століття» щодо навколишнього середовища і розвитку. Системно висвітлено також проблеми нарощування національного потенціалу, участі України у міжнародному співробітництві з питань сталого розвитку, визначено головні рушійні сили і національний шлях до сталого розвитку. Підготував Національну доповідь Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України у співпраці з Міністерством екології та природних ресурсів України і Національною академією наук України. Залучені також матеріали ряду інших міністерств і відомств та обласних державних адміністрацій.

В обговоренні доповіді взяли участь: академік-секретар Відділення економіки НАН України академік НАН України В.М. Геєць; академік-секретар Відділення хімії НАН України академік НАН України В.В. Гончарук; директор Інституту археології НАН України, народний депутат України академік НАН України П.П. Толочко; директор Центру аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України член-кореспондент НАН України В.І. Лялько; заступник голови Ради з вивчення продуктивних сил України доктор економічних наук Б.М. Данилишин; заступник начальника управління Міністерства закордонних справ України О.В. Шовкопляс; директор Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, народний депутат України академік НАН України К.М. Ситник; академік-секретар Відділення наук про Землю НАН України академік НАН України В.І. Старостенко; академік-секретар Відділення загальної біології НАН України академік НАН України Д.М. Гродзинський.

Підсумовуючи результати виступів і обговорення, президент НАН України академік НАН України Б.Є. Патон відзначив важливість і актуальність розглядуваного питання. Він ще раз підкреслив, що серед документів, прийнятих представницькою Конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку, яка відбулася у червні 1992 р. в Ріо-де-Жанейро, особливе значення має «Порядок денний на ХХІ століття». Адже в ньому викладена не тільки філософія мислення людства, а й його поведінка в навколишньому середовищі в нинішньому столітті.

Про наукові аспекти практичної реалізації цього документа в умовах України неодноразово йшлося на засіданнях Президії НАН України. Зокрема, в липні 1994 р. було прийнято постанову «Про Наукову раду НАН України з проблем біосфери». 15 квітня 1998 р. розглядалося питання «Про наукові основи сталого розвитку України», з якого

прийнято відповідну постанову. 27 березня 2002 р. ухвалено постанову «Про Наукову раду НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку», якою затверджено уточнені напрями наукових досліджень академічних установ з проблем збереження навколишнього середовища і сталого розвитку.

Під егідою Наукової ради НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку здійснено три видання збірника наукових доповідей «Проблеми сталого розвитку України». Останнє з них присвячене десятій річниці Конференції ООН в Ріо-де-Жанейро. Всі видання цього збірника треба активніше використовувати, зокрема і в НАН України.

Наприкінці серпня — на початку вересня 2002 р. у Йоганнесбурзі (ПАР) відбудеться Всесвітній саміт зі сталого розвитку, на якому підсумовуватиметься діяльність країн— членів ООН щодо виконання РІО-92, передусім «Порядку денного на XXI століття». На саміті буде представлена делегація України на чолі з Президентом країни. Мета цього засідання — розгляд Національної доповіді України про стан виконання положень «Порядку денного на XXI століття» за десятирічний період (1992—2001 рр.), підготовленої Українським інститутом досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України разом з установами НАН України. Потрібно проаналізувати проведену в країні роботу із зазначених питань і накреслити конкретні перспективні напрями подальшої діяльності.

У прийнятій на засіданні Президії НАН України постанові зазначається, що десятиліття, яке минуло після Конференції ООН у Ріо-де-Жанейро, стало для України підготовчим етапом перед переходом на принципи сталого розвитку. Цей етап збігся з політичним, економічним, воєнним та інституційним становленням державності в Україні.

Останні три роки (1999—2001) показали наявність в Україні значного національного потенціалу для прискорення темпів переходу на принципи сталого розвитку. Основні його складові — це потужний науковий потенціал, високоосвічені кваліфіковані спеціалісти та високий загальний рівень освіти населення, необхідний для сприйняття ідей і принципів сталого розвитку. Важливо організувати широке інформування населення і навчання управлінського персоналу за спеціальними програмами зі сталого розвитку.

За останні роки Україна продемонструвала певні можливості економічного зростання за існуючих фондів виробництва. Є здобутки і в реалізації екологічної політики. Нарешті, в Україні вже накопичилася значна «критична маса» здійснення реформ, особливо в аграрному секторі, а це запорука незворотності обраного курсу подальшого розвитку і утвердження держави.

Звідси випливає головне завдання для керівництва держави та суспільства загалом — переорієнтація національної політики і стратегії на ідеї та принципи сталого розвитку і забезпечення (законодавче, інституційне, освітнє та фінансове) їх здійснення.

Президія НАН України ухвалила рекомендувати представити Національну доповідь від України на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку та просити Президента України використати її для підготовки свого виступу. Науково-організаційному відділу Президії НАН України разом з Українським інститутом досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України доручено підготувати і представити Президії НАН України відповідні матеріали для подання їх Президенту України. Академікові НАН України П.Г. Костюку — голові Наукової ради НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку — доручено забезпечити

зміцнення подальшої співпраці між НАН України, її відповідними інститутами та Українським інститутом досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України. Необхідно визначити пріоритетні завдання і забезпечити контроль за їх виконанням.

У постанові підкреслюється, що це дуже відповідальна робота, яка потребує ефективного наукового та науково-організаційного супроводу, а тому доцільно повернутися до цього питання і в недалекій перспективі знову обговорити його на засіданні Президії НАН України.

Президія НАН України доручила Науково-організаційному відділу Президії доопрацювати проект постанови з цього питання з урахуванням зауважень і пропозицій, висловлених на засіданні.